

บทวิจารณ์หนังสือ

โดย พัทธ์ธีดา คำทอง*

**THE WORLD IS FLAT: A BRIEF HISTORY OF THE
TWENTY-FIRST CENTURY**

Thomas L. Friedman

พัทธ์ธีดา คำทอง

หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวเปรียบเทียบว่าโลกที่เรามองว่าแบน หมายถึงโลกที่การสื่อสาร และเทคโนโลยีมันเท่าเทียมกันมากเรื่อยๆ ทั้งในแง่เวลา วิธีการสื่อสาร และสาระที่ใช้สื่อสาร ประเทศทั้งรวยและจนก็ได้รับรู้ข่าวสารเท่าๆ กัน ข้อจำกัดต่างๆ มีน้อยลง มีการผสมรวมกัน (integrate) มากขึ้น กระบวนการเหล่านี้นำไปสู่นี้ กำลังนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจโลกที่เป็นระบบเดี่ยว ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงพลังที่ทำให้โลกแบนโดยสรุป ดังนี้

1. การพังทลายกำแพงเบอร์ลิน เป็นการเปลี่ยนสมดุลไปสู่โลกแห่งประชาธิปไตยและการค้าเสรี
2. การเปิดตัวของ Netscape เกิดการขยายตัวของการใช้อีเมลล์ และ Web browser และกำเนิด Windows95
3. Work flow software เป็นเหมือนการทำให้คอมพิวเตอร์สื่อสารกันเองได้

---

* นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. Open-Sourcing คำว่า Open-Source ให้ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันบนอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ใครก็ได้ มาช่วยกันปรับปรุง แล้วก็เปิดให้ดาวน์โหลดไปใช้ได้ฟรี

5. Outsourcing คือ การมอบหมาย (จ้าง) ให้คนนอกบริษัททำงานบางอย่าง ที่เราเคยทำเองอยู่ในบริษัทของเรา

6. Off shoring ต่างจาก outsourcing ตรงที่ outsourcing ให้คนอื่นทำงานให้เฉพาะบาง function แต่ off shoring เป็นการยกโรงงานทั้ง โรงไปไว้ที่ต่างประเทศ

7. Supply-Chaining เป็นการร่วมมือกันทำงานรูปแบบหนึ่งระหว่าง supplier, retailers, และลูกค้า ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม บริษัทที่บริหาร supply chain ได้ดีที่สุด คือ Walmart

8. In-sourcing บริษัทขนส่งสินค้าและพัสดุอย่าง FedEx หรือ UPS ไม่ใช่เพียงแต่รับจ้างขนส่งสินค้าจากต้นทางสู่ปลายทางเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงระบบ supply chains ของบริษัทต่างๆ ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน

9. In-Forming คือการที่คนสามารถหาข้อมูลความรู้และติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย (be informed) ทางอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะ เป็น Google, Yahoo, MSN

10. The Steroids หมายถึงการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลไร้สาย ที่ผู้เขียนเรียกเทคโนโลยีนี้ว่า steroid ก็เพราะมันเพิ่มพลัง เสริมแรงทั้ง 9 ข้างต้น ให้ช่วยกันทำให้โลกแบนเร็วยิ่งขึ้น

ฟริดแมน กล่าวว่า เทคโนโลยีคือ พลังขับเคลื่อนพื้นฐาน โลกาภิวัตน์เป็นผลพลอยได้จากวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยี รวมถึงเทคโนโลยียังทำให้ปัจเจกบุคคลมีความสามารถแข่งขันกับธุรกิจใหญ่ๆ ได้อย่างทัดเทียม ซึ่งการประสานกัน 3 ประการ (Triple Convergence) ที่เอื้อความสามารถในการแข่งขันให้ปัจเจกบุคคล ได้แก่

Convergence I หมายถึง การผสานรวมกันของ เทคโนโลยี workflow software และ hardware ผลกระทบสำคัญของ Convergence I นี้คือการเกิดขึ้นของสังคมเศรษฐกิจของโลกไร้พรมแดนที่มีระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัวขับเคลื่อน

Convergence II หมายถึง การนำการผสานของเทคโนโลยี (convergence I) มาประยุกต์เข้ากับวิธีการทำงาน

Convergence III หมายถึง คือการที่ประชากรในประเทศต่างๆ เช่น จีน อินเดีย รัสเซีย ยุโรป ตะวันออก ลาตินอเมริกา และเอเชียกลาง รวม 3 พันล้านคน มีโอกาสร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจได้ง่ายขึ้น

ส่วนท้ายๆ ฟรีดแมนได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาอยู่บ้าง และกล่าวถึงการปรับตัว ของปัจเจกบุคคล หรือ องค์กร เพื่อให้อยู่รอดในสังคมที่เปลี่ยนแปลงนี้ให้ได้ แต่โดยสรุปแล้วฟรีดแมนก็ เห็นด้วยกับกระบวนการโลกาภิวัตน์ เชื้อตลาดเสรี และเขาก็สนับสนุนแนวคิด เทคโนโลยีกำหนดชะตา ชีวิตมนุษย์

แต่ในความเป็นจริงแล้วฟรีดแมนลืมมองว่า เทคโนโลยีที่ทันสมัยนั้น ไม่ได้เข้าถึงคนทุกคน ให้ ได้รับเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมกัน ยังมีคนอีกมากมายในโลกที่ยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอที่จะใช้ เทคโนโลยีที่สร้างขึ้นมาได้เหล่านี้ บางทีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอาจไม่ทำให้โลกแบนลงอย่างที่ คิด สนามแข่งขันไม่ได้ถูกปรับลงให้ราบเรียบอย่างที่เข้าใจ เพราะเมื่อเทียบคนในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เกษตรกรในอเมริกา กับประเทศกำลังพัฒนา เช่น ไทย มีการใช้เทคโนโลยีที่ต่างกันตัวอย่าง การรับรู้ ข่าวสารราคาสินค้าเกษตรล่วงหน้าในอเมริกาอาจมีการทำได้ แต่ในไทยเกษตรกรยังไม่มีแม้แต่ คอมพิวเตอร์ หรือได้รับข่าวสารด้านนี้เลย อย่างนี้การแข่งขันจะตัดเทียมได้อย่างไร ยิ่งเทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงเร็วยิ่งทำให้ คนที่ขาดแคลนเทคโนโลยีไล่ตามทันยากขึ้นไปอีก หรือการที่ประเทศต่างๆ ต่างพยายามเปิดตลาดเสรีตามแนวคิด เสรีนิยมใหม่ (Neo-liberal idea) ตามความเชื่อฟรีดแมนที่ว่าจะ นำไปสู่สังคมที่มีเสรีภาพ แต่จะเห็นว่าปัจจุบันมีการเปิดเสรีทางการค้ามากมาย มีการย้ายการผลิตต่างๆ การoutsourcing ไปที่ต่างๆ เพื่อลดต้นทุน แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันที่รุนแรงมากในตลาดโลกเสรีนี้ ก็จริงอยู่ที่ว่าโลกาภิวัตน์ทำให้โลกเล็กลง ง่ายต่อการค้าขาย อาจทำให้บางส่วน บางธุรกิจร่ำรวยขึ้น แต่ มันก็ยังทำให้โลกมีความเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังสามารถหาผลประโยชน์จาก ประเทศกำลังพัฒนาที่ตนไปเปิดการค้าเสรีด้วย ยังมี divergence ระหว่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ ประเทศ กำลังพัฒนาต่างๆก็ยังไม่ catch up with ประเทศพัฒนาแล้วไม่ทัน การค้าเสรีไม่ได้เป็นตามที่ฟรีดแมนคิดว่าจะทำให้โลกทัดเทียมกัน ฟรีดแมนอาจไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละประเทศ มองในด้าน บวกเกินไป เพราะแต่ละประเทศของโลกมีความต่างกันไม่ว่าจะเป็นรัฐของแต่ละประเทศ ที่มีทั้ง รัฐที่ดี เข้มแข็ง เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่นที่มีระบบที่ดีมาก หรือรัฐที่อ่อนแอ มีการทุจริตสูง เช่น ไทย อินโดนีเซีย

อันตรายของโลกาภิวัตน์อยู่ในแนวโน้มที่บริษัทขนาดใหญ่และรัฐบาลที่ถูกอำนาจทุนครอบงำ จะใช้มันเป็นเครื่องมือในสร้างความมั่งคั่งและปกป้องผลประโยชน์ของตัวเอง ในทางที่ลิดรอนประโยชน์ส่วนรวมลงไปเรื่อยๆ ซึ่งรัฐนี่ก็เป็นตัวแปรที่สำคัญอันหนึ่งที่ทำให้การแข่งขันไม่ราบเรียบเสมอกัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐ หรือมาตรการต่างๆ หรือความรู้ ความพร้อมของประชากรที่ประเทศกำลังพัฒนามีประชากรที่มีการศึกษาค่ำ ก็ย่อมที่จะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศพัฒนาแล้วที่มีการศึกษาที่ดีกว่า สามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า ดังนั้นเมื่อมีการเปิดเสรีก็ย่อมที่จะมีการได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขัน

สำหรับด้านการเมือง ความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในยุคนี้ ได้แก่การถ่ายแพ่งสงครามเย็นของระบบคอมมิวนิสต์ต่อระบบประชาธิปไตยและตลาดเสรี ซึ่งฟริดแมนใช้สัญลักษณ์ของพายแพ่งได้แก่ การพังทลายของกำแพงเบอร์ลิน ฟริดแมนแสดงว่ามันเป็นการทำให้โลกราบเรียบ ตัวอย่างการล่มสลายของสหภาพโซเวียตสะท้อนความก้าวหน้าของเสรีภาพมนุษย์ แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมา จำนวนผู้ยากไร้ในรัสเซียเพิ่มสูงขึ้น และช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนขยายใหญ่ขึ้นมาก ดังนั้นความเชื่อของฟริดแมนที่สนับสนุนให้ใช้รัฐใช้นโยบายเสรีนิยมสมัยใหม่แบบกระแสหลัก จึงน่าจะไม่สามารถเป็นตัวแก้ไขปัญหาได้เสมอไป

ประเด็นสุดท้ายที่จะขอพูดถึงคือ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เมื่อมี Globalization การค้ามีการเปิดเสรีมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติก็ย่อมถูกใช้ไปเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และเมื่อยังมีการค้ามากการผลิตมากก็ย่อมส่งผลให้มีการปล่อยมลพิษมาสู่สภาพแวดล้อมมากขึ้นด้วยตามหลัก Scale effect การเติบโตเหล่านี้ฟริดแมนไม่ได้ให้ความสนใจนัก แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะหากต่อไปพลังของ Globalization ครอบคลุมไปทั่วโลก ก็ย่อมมีการแข่งขัน แข่งชิงทรัพยากรกันมากขึ้นเรื่อยๆ การพัฒนาที่มาจากเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจโลกเชื่อมโยงถึงกันเหล่านี้จะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ได้อย่างไร หากเราไม่ให้ความสนใจการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมลพิษที่ปล่อยออกมาสู่สิ่งแวดล้อม